

ความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงสุวรรณคั้งเมืองใหม่

ประสาธน์ บุญโสภณ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761 พัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

E-mail: Prasarn.boon@kbu.ac.th

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ ประสาธน์ บุญโสภณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761 พัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

E-mail: Prasarn.boon@kbu.ac.th

วันที่รับบทความ : 1 กรกฎาคม 2567 วันที่แก้ไขบทความ : 4 กันยายน 2567 วันที่ตอบรับบทความ : 30 กันยายน 2567

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหลักคิดและวิธีดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงสุวรรณคั้งเมืองใหม่ และวิเคราะห์ความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงสุวรรณคั้งเมืองใหม่ **วิธีการวิจัย** การสำรวจจากตัวอย่างและการวิจัยเอกสาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือชาวบ้านในโครงการบ้านมั่นคงสุวรรณคั้งเมืองใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 129 คน ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล **ผลการวิจัย** ชาวบ้านในโครงการบ้านมั่นคง สุวรรคั้งเมืองใหม่มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สุวรรคั้งเมืองใหม่ในระดับพึงพอใจมากทุกด้าน ยกเว้นระบบกำจัดขยะและการรักษาความสะอาดและคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ซึ่งชาวบ้านมีความพึงพอใจเพียงในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าชาวบ้านซึ่งมีเพศและสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงแห่งนี้ไม่แตกต่างกัน ส่วนชาวบ้านซึ่งมีอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงสุวรรณคั้งเมืองใหม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 **นัยทางทฤษฎี/นโยบาย** คณะกรรมการชุมชนบ้านมั่นคงสุวรรณคั้งเมืองใหม่ ควรปรับปรุงระบบกำจัดขยะและการรักษาความสะอาดและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น รัฐบาลควรเพิ่มเงินงบประมาณสนับสนุนให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จัดทำและดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงสุวรรณคั้งเมืองใหม่ ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศมากขึ้น

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ โครงการบ้านมั่นคงสุวรรณคั้งเมืองใหม่

Satisfaction of villagers with the operation of Baan Mankong Sawanmuangmai Housing Project

Prasarn Boonsobhak

Graduate School, Kasem Bundit University, 1761 Pattanakarn Rd., Suanluang, Bangkok 10250

E-mail: Prasarn.boo@kbu.ac.th

Correspondence concerning this article should be addressed to **Prasarn Boonsobhak**, Graduate School, Kasem Bundit University, 1761 Pattanakarn Rd., Suanluang, Bangkok 10250

E-mail: Prasarn.boo@kbu.ac.th

Received date: July 1, 2024 Revised date: September 4, 2024 Accepted date: September 30, 2024

Abstract

PURPOSES: To review concept and operation procedure of Baan Mankong Sawanmuangmai Housing Project and to analyse the satisfaction of villagers in the project. **METHODS:** A documentary and sample survey research of 129 villagers living in the Baan Mankong Sawanmuangmai Housing Project. Questionnaire was used for data collection. **RESULTS:** Villagers living in the Baan Mankong Sawanmuangmai Housing Project were very satisfied with the overall operation of this housing project, except on the operation of rubbish disposal, community cleaning and conservation of environmental quality in the project area which was at a moderate level. The results of hypotheses testing revealed that gender and marital status did not significantly differ in their satisfaction with the operation of this housing project; while those with different age, education level and occupation differed in their satisfaction with the operation of this housing project at 0.05 level significantly. **THEORETICAL/POLICY IMPLICATIONS:** The Committee of Baan Mankong Sawanmuangmai Community should improve the efficiency and effectiveness of the operation of rubbish disposal, community cleaning and conservation of environmental quality in the project area. The government should increase the budget supporting the Community Organizations Development Institute (Public Organization) to enhance the operation of Baan Mankong Housing Project in all regions of Thailand.

Keywords: Satisfaction, Baan Mankong Sawanmuangmai Housing Project

บทนำ

โครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ เป็นโครงการบ้านมั่นคงโครงการหนึ่งซึ่งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ได้จัดทำขึ้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โครงการนี้เริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2554 โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สนับสนุนให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นเพื่อเป็นทุนตั้งต้นของชาวบ้าน และเริ่มแสวงหาพื้นที่เพื่อจัดทำโครงการบ้านมั่นคง เมื่อได้พื้นที่ ในปี พ.ศ. 2560 จึงได้เริ่มพัฒนาพื้นที่ จัดทำโครงสร้างพื้นฐานและทำการก่อสร้างบ้าน การดำเนินงานตามโครงการแล้วเสร็จและชาวบ้านเข้าอยู่อาศัยได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 เป็นต้นมา

การดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงเป็นการทำงานบริการสาธารณะอย่างหนึ่งซึ่งมีเป้าหมายสำคัญ คือ ความสุขและความพึงพอใจของประชาชน ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่าชาวบ้านในโครงการบ้านมั่นคงซึ่งเป็นประชาชนผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงหรือไม่เพียงใด มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง โดยศึกษาเฉพาะกรณีชาวบ้านในโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาหลักคิดและวิธีดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง วิเคราะห์ความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรสและอาชีพ และศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของชาวบ้านเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงแห่งนี้

ประวัติความเป็นมาของโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่

โครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ เป็นโครงการบ้านมั่นคงโครงการหนึ่งซึ่งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้จัดทำขึ้นที่จังหวัดนครสวรรค์ โดยเมื่อปี พ.ศ. 2554 คณะเจ้าหน้าที่ของสำนักบ้านมั่นคง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้ทำการสำรวจชุมชนสถานีรถไฟปากน้ำโพและชักชวนชาวบ้านในชุมชนแห่งนี้ให้ร่วมกันจัดทำโครงการบ้านมั่นคง ชาวบ้านในชุมชนสถานีรถไฟปากน้ำโพจึงร่วมกันจัดทำโครงการบ้านมั่นคงและมีชาวบ้านจากชุมชนอื่น ๆ ซึ่งไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยอีก 12 ชุมชนในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์เข้าร่วมโครงการด้วย

การดำเนินงานโครงการเริ่มโดยชาวบ้านรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นเพื่อเป็นทุนตั้งต้นตามวิธีการเริ่มต้นของการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง โดยแต่ละครอบครัวต้องออมเงินเข้ากลุ่มออมทรัพย์ทุกเดือนเพื่อให้ได้จำนวน 10% ของจำนวนสินเชื่อที่จะขอจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้จดทะเบียนกลุ่มออมทรัพย์นี้เป็นสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ โครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ ดำเนินการโดยกลุ่มชาวบ้านซึ่งรวมตัวกันและจดทะเบียนเป็นสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ และต่อมาสามารถหาที่ดินเพื่อจัดทำโครงการนี้ได้โดยขอเช่าที่ดินราชพัสดุนำมาสร้างบ้านให้แก่ชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนไม่มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ที่ดินแปลงนี้อยู่ที่หลังสำนักงานอัยการจังหวัดนครสวรรค์ ถนนเลี่ยงเมือง หมู่ 10 ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ในเขตเทศบาลนครสวรรค์ พื้นที่ของโครงการมีเนื้อที่ 16 ไร่ 2 งาน 38 ตารางวา และได้ตั้งชื่อโครงการนี้ว่า “โครงการ

บ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่” (Nakorn Sawan City Network, 2565)

ปี พ.ศ. 2567 โครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่มีบ้านทั้งหมด 102 หลัง มีประชากร 189 คน เป็นเพศชาย 86 คน และเพศหญิง 103 คน (เทศบาลนครนครสวรรค์, 2565)

หลักคิดและวิธีดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง

คุณสมสุข บุญญา บัญชา อดีตผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ในปัจจุบันเป็นประธานมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย ได้เริ่มจัดทำและดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 และเป็นหลักสำคัญในการจัดทำและดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงตลอดมาจนถึงปัจจุบัน คุณสมสุข บุญญา บัญชา ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักคิดและวิธีดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง ในการเสวนาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการ เหตุผลและวิธีดำเนินงานของโครงการบ้านมั่นคง ณ ห้องประชุม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2561 สรุปเนื้อหาบางส่วนได้ดังนี้ (Boonyabunchar & Bhramkaw, 2562)

1. หลักการ เหตุผลและวิธีดำเนินงานของโครงการบ้านมั่นคง

โครงการบ้านมั่นคงมีหลักการในการดำเนินงาน 3 ประการ คือ 1) การสร้างชุมชน 2) การสร้างที่อยู่อาศัย และ 3) การสร้างสังคมที่เข้มแข็ง โดยดำเนินการทั้งเมือง ไม่ใช่ดำเนินการเป็นรายโครงการ เหตุผลที่ต้องดำเนินการทั้งเมืองเพราะจะได้ผลที่ดีมากกว่าดำเนินการเป็นรายโครงการ

วิธีดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง คือ

- (1) ทำแผนที่ชุมชนและเก็บรวบรวมข้อมูล
- (2) สำรวจชุมชน (ยากจน) ทั้งเมือง

- (3) สร้างเครือข่ายในชุมชน
- (4) สร้างกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน
- (5) สร้างระบบสวัสดิการชุมชน
- (6) เชื่อมโยงกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และกลุ่มเมือง
- (7) ประสานงานกับเทศบาล
- (8) ทำงานเป็นทีมในการวางแผนและขับเคลื่อนสัมพันธ์กัน
- (9) ร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยตนเอง
- (10) มีแผนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อแก้ปัญหา

2. องค์ประกอบของโครงการบ้านมั่นคงในมิติเชิงสังคม (social dimension)

เมื่อพิจารณาในมิติเชิงสังคม โครงการบ้านมั่นคงประกอบด้วย

(1) การรวมตัวกันของคนในชุมชน (unification of the people) กระบวนการของโครงการบ้านมั่นคงต้องมีการรวมตัวกันของคนในชุมชน การสร้างที่อยู่อาศัยและการสร้างสังคมที่เข้มแข็ง องค์กรชุมชนต้องมีมิติในเรื่องนี้เป็นสำคัญ โดยทำให้สมาชิกคนเล็กคนน้อยในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการร่วมกันและมีความคิดเห็นได้ คนเล็กคนน้อยล้วนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มในการทำงานและบริหารจัดการร่วมกัน วัฒนธรรมนี้ค่อย ๆ มีพัฒนาการและเป็นเรื่องค่อนข้างสำคัญ

(2) มีโครงการพัฒนาต่อเนื่องหลาย ๆ โครงการ (consecutively developing projects) ในกระบวนการของโครงการบ้านมั่นคงมีการสร้างชุมชน การสร้างที่อยู่อาศัยและการสร้างสังคมที่เข้มแข็ง แล้วจะต้องมีโครงการต่อเนื่องอีกหลาย ๆ โครงการ เช่น โครงการพัฒนาอาชีพและรายได้ โครงการสวัสดิการชุมชน (ดูแลสมาชิกในชุมชนตั้งแต่เกิดจนตาย)

(3) ทุนร่วมของชุมชน (community mutual fund) เราอยู่ในโลกที่เป็นระบบทุนนิยม ทุกอย่างถูกขับเคลื่อนด้วยทุน แต่ทุนไม่มาที่คนจนหรือลงมาน้อย แม้รัฐพยายามกระจายทุนมาที่คนจน แต่ก็ลงมาในลักษณะที่รัฐเป็นผู้กำหนด เราจึงจะต้องมีทุนที่ชาวบ้านร่วมกันเป็นเจ้าของ เป็นทุนร่วมของคนในชุมชน ทุนนี้ส่วนหนึ่งมาจากการออมทรัพย์ของชาวบ้านในชุมชน อาจมีการสนับสนุนโดยตรงจากรัฐบ้าง คือเงินอุดหนุน 2% ซึ่งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จัดสรรมาจากงบประมาณสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง

เมื่อก่อนชาวบ้านเข้าไม่ถึงทุน แต่ตอนนี้เข้าถึงทุนได้ ทุนนี้เป็นทุนร่วมของพวกเขาเอง ทำให้ชาวบ้านสามารถดำเนินกิจการของตนเองได้ ทำให้เกิดกิจกรรมร่วม สวัสดิการร่วม และเกิดการพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ที่พวกเขาคิดว่าอยากทำร่วมกัน

องค์ประกอบของโครงการบ้านมั่นคงในมิติเชิงสังคม 3 ประการดังกล่าวนี้เป็นวิธีการพัฒนาเชิงรุก (proactive development) ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันในชุมชนคนยากจน จากที่เคยเป็นชุมชนที่ทรุดโทรมยากลำบากที่สุด มีความแออัด คนในชุมชนที่ถูกมองว่าเป็นปัญหาสังคมและศีลธรรม ก็เปลี่ยนมาเป็นชุมชนที่มีสวัสดิการ มีคนที่มีจิตอาสาทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมส่วนรวม ฯลฯ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของชุมชน เป็นที่ยอมรับในสังคม มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

3. ขั้นตอนการดำเนินงานที่นำมาซึ่งความสำเร็จของโครงการบ้านมั่นคง

(1) การทำแผนที่ชุมชนและการเก็บรวบรวมข้อมูล (mapping and data collection)

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการทำแผนที่ชุมชน โดยทำการสำรวจขอบเขตและสภาพของชุมชน

รวมทั้งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลครอบคลุมทุกครัวเรือนในชุมชน โดยสถาปนิกชุมชนจะให้ชาวบ้านเขียนแผนที่ชุมชนลงในกระดาษกราฟ ทำให้รู้ว่าชุมชนนี้มีบ้านกี่หลัง แต่ละบ้านมีคนอาศัยอยู่ที่คน ถนนและซอยในชุมชนมีสภาพอย่างไร มีน้ำท่วมตรงไหนบ้างหรือไม่ เป็นการดำเนินการที่ให้ชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด เป็นการยกระดับที่ทุกคนในชุมชนต้องยกระดับไปด้วยกัน ไม่มีใครตกหล่นหายไป ทุกคนในชุมชนต้องอยู่ในแผนที่นี้ทั้งหมด

(2) การออมทรัพย์ (saving)

ขั้นตอนที่ 2 คือ การออมทรัพย์ การสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อเข้าโครงการที่อยู่อาศัยหมายความว่าผู้สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์จะเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยที่จะเกิดขึ้นต่อไปได้ โครงการบ้านมั่นคงเป็นของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ทุกคนที่ตกลงเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์และเริ่มการออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย ไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่ง

ในแต่ละปี รัฐบาลโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่โครงการบ้านมั่นคง ในกรณีสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.) ได้ออกแบบเงินอุดหนุนนี้ในลักษณะยืดหยุ่นและชาวบ้านจัดการเองได้ สมาชิกในชุมชนที่ไม่มีเงินออม ก็มิงบที่อยู่อาศัยอุดหนุนให้รายละเอียด 25,000 บาท ซึ่งสามารถสร้างบ้านแบบธรรมดาขึ้นมาได้ คนที่ไม่มีเงินก็สามารถมีที่อยู่อาศัยได้โดยเงินอุดหนุนนี้

(3) การจัดหาที่ดิน (land seeking)

ขั้นตอนที่ 3 คือการจัดหาที่ดิน ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่ที่สุด เนื่องจากชุมชนแออัดคือคนที่ไม่ได้อยู่ในที่ดินของคนอื่น จึงไม่มีความมั่นคง มีความเสี่ยงที่จะถูกเอาคืนตลอดเวลา ทำให้เกิดโครงการบ้านมั่นคงขึ้นเพื่อหาวิธีได้มาซึ่งที่ดินที่มีความมั่นคง การจะเอาที่ดินมาเป็นของชุมชนเป็นเรื่อง

ที่ยากที่สุด เราดำเนินการโดย 1) พิจารณาว่าเป็นที่ดินของใคร เจ้าของที่ดินจะให้เช่าหรือจะให้ซื้อ ต้องศึกษาหาข้อมูลของที่ดินที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และ 2) สรรวจหาพื้นที่ที่น่าสนใจที่ถูกทิ้งไว้หรือที่ดินที่เห็นว่าว่างเปล่ามานาน อันเป็นการสำรวจที่ดินทั้งเมืองโดยชุมชน กล่าวโดยสังเขป ชุมชนต้องหาวิธีเวนคืนที่ดินเหล่านี้มาเป็นของชุมชนเอง

เรื่องที่ดินมีแนวทางดำเนินการ 2 แนวใหญ่ ๆ คือ 1) ถ้าเป็นที่ดินของเอกชน ต้องหาวิธีเจรจาต่อรองและ 2) ถ้าเป็นที่ดินของรัฐ ต้องหาว่าเป็นของหน่วยงานไหน เพื่อหาทางช่วยเหลือผ่อนผัน ถ้าเห็นว่าอยู่ในที่ดินเดิมไม่มั่นคง ไปอยู่ในที่ดินแห่งใหม่ที่มีสัญญาเช่า จะดีกว่าหรือไม่ หลักสำคัญของโครงการบ้านมั่นคงแบบทั้งเมือง คือ การตรวจสอบสภาพของที่ดินชุมชนเดิมและที่ดินแห่งใหม่

(4) การออกแบบ (design)

ขั้นตอนที่ 4 คือ การออกแบบ การออกแบบของโครงการบ้านมั่นคงเป็นการออกแบบโครงของสังคม ซึ่งต้องทำพร้อม ๆ กับการออกแบบทางกายภาพ (บ้านและหมู่บ้าน) การออกแบบทางกายภาพ ในบางกรณีมีการออกแบบมาก่อน เป็นเหตุให้ชาวบ้านบางกลุ่มรู้สึกตื่นเต้นที่การออกแบบมีความสวยงามเกินความคาดหมาย ชาวบ้านจึงเริ่มต้นตัวและต้องการเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน ชาวบ้านจะต้อง 1) ตื่นตัว 2) รวมกัน 3) วางแผนด้วยกัน และ 4) มีผู้นำ

โครงการบ้านมั่นคงมีหลายหน่วยงานซึ่งเปิดโอกาสให้คนในชุมชนแสดงความสามารถในหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีหลากหลาย เป็นการสร้างผู้นำไปในตัวจากกิจกรรมหลายด้านที่มีความแตกต่างกัน การออกแบบของโครงการบ้านมั่นคงไม่ใช้การออกแบบโครงการทางกายภาพเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการนำโครงการทางกายภาพไปออกแบบโครงของสังคมที่เคยเป็น

ชุมชนในชุมชนแออัดเดิมเพื่อนำไปสู่การเป็นสังคมที่เข้มแข็ง

การดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงเป็นการยกระดับทั้งคนและชุมชนโดยต้องทำงานร่วมกันทั้ง 4 ประเด็นข้างต้น คือ 1) การทำแผนที่ชุมชนและรวบรวมข้อมูล 2) การออมทรัพย์ 3) การจัดหาที่ดิน และ 4) การออกแบบ ประเด็นไหนจะดำเนินการก่อนหรือหลังก็ได้ สถาปนิกที่ดีไม่ควรรีบออกแบบเกินไป เมื่อเห็นรูปที่ดิน ควรให้ชาวบ้านออกแบบเองและตั้งคำถามกับชาวบ้านให้มาก ให้เขาจัดกลุ่มสังคมกัน แล้วสถาปนิกช่วยเสริมแต่ง ใช้การออกแบบสร้างกลุ่มสังคมไปด้วย และหลังจากสร้างบ้านได้แล้วก็มีเรื่องที่จะต้องจัดการต่อจากนั้น เช่น เรื่องเยาวชน เรื่องการศึกษา เรื่องจิตอาสาต่าง ๆ ซึ่งเราต้องพิจารณาด้วยทั้งหมด เพื่อให้เห็นทิศทางว่าพวกเขาจะเติบโตอย่างไร

แนวความคิดทางทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

Vroom (1964) อธิบายไว้ว่า ความพึงพอใจกับเจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดสามารถใช้ทดแทนกันได้ เพราะค่าทั้งสองนี้หมายถึงผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น เจตคติด้านบวกแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และเจตคติด้านลบแสดงถึงความไม่พึงพอใจนั่นเอง

Shelly (1975) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ว่า ความรู้สึกของมนุษย์แบ่งออกได้เป็นสองแบบ คือ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกทางบวกซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความสุข เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ คือสามารถทำให้เกิดความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ เพิ่มขึ้นได้อีก ความรู้สึกทางบวกที่ทำให้เกิดความสุขและความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ รวมทั้ง

ความรู้สึกทางลบมีความสัมพันธ์กันอย่าง สลับซับซ้อน ระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึก ทั้งสามแบบนี้เรียกว่าระบบความพึงพอใจ

Mullins (1985) อธิบายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในหลาย ๆ ด้าน เป็นสภาพภายในที่มีความสัมพันธ์ กับความรู้สึกของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เกิดจากการที่ มนุษย์มีแรงผลักดันบางประการในตัวบุคคลซึ่ง เกิดจากการที่ตนพยายามจะบรรลุถึงเป้าหมาย บางอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการหรือความ คาดหวังที่มีอยู่ เมื่อบรรลุเป้าหมายนั้นแล้วก็เกิด ความพึงพอใจเป็นผลสะท้อนกลับไปยัง จุดเริ่มต้นของกระบวนการแล้วหมุนเวียนต่อไป อีก

พานิชกุล (2543) ให้ความหมายของ ความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึก หรือเจตคติทางด้านบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถ ตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้นได้ ทั้งนี้ ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความ แตกต่าง กัน ซึ่ง ขึ้น อยู่ กับ ค่า นิยม และ ประสบการณ์ที่บุคคลนั้น ๆ ได้รับ

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พันธุ์ศักดิ์ (2546) ศึกษาเรื่อง “ความ พึงพอใจที่มีต่อความก้าวหน้าในอาชีพของ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดโรงเรียน ตำรวจภูธร 7” ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจต่อความก้าวหน้าในอาชีพของข้าราชการ ตำรวจชั้นประทวนในสังกัดโรงเรียนตำรวจภูธร 7 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาราย ด้านพบว่า ความพึงพอใจต่อความสำเร็จของการ ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจต่อการ แต่งตั้งที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ ความมั่นคงใน

อาชีพ และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานอยู่ใน ระดับปานกลาง

พานิช (2550) ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจในสวัสดิการของพนักงานบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) : ศึกษากรณี ฝ่ายพัฒนา และบริหารทรัพยากรบุคคล” ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจในสวัสดิการในภาพรวม ของพนักงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณารายด้านพบว่าด้านที่ความพึงพอใจอยู่ใน ระดับปานกลางได้แก่ ด้านการรักษาพยาบาล ด้านบัตรโดยสารของพนักงาน และด้านการกู้เงิน เพื่อการสงเคราะห์ ส่วนด้านที่ความพึงพอใจอยู่ใน ระดับน้อยได้แก่ ด้านเงินช่วยเหลือบุตร และ ด้านสหนาการ ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ระยะเวลาในการ ปฏิบัติงาน รายได้ รายจ่าย สถานภาพการ ทำงานของคู่สมรส ไม่มีผลต่อความพึงพอใจใน สวัสดิการของพนักงาน

จันทร์แฉ่ง (2550) ศึกษาเรื่อง “ความ พึงพอใจในการปรับปรุงโครงสร้างสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติของข้าราชการตำรวจสังกัดสถานี ตำรวจภูธรอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก” ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการตำรวจสังกัด สถานีตำรวจภูธรอำเภอบางระกำ จังหวัด พิษณุโลกมีความพึงพอใจในการปรับปรุง โครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติทั้งใน ภาพรวมและรายด้านซึ่งได้แก่ ด้านสายการ บังคับบัญชา ด้านการกระจายอำนาจการบริหาร ด้านการได้รับการจัดสรรงบประมาณ การได้รับการ จัดสรรกำลังพล และด้านเครื่องมือเครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์ ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งได้แก่ อายุราชการ ระดับการศึกษา เงินเดือน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และประเภท ของงาน ไม่มีผลต่อความพึงพอใจในเรื่องนี้ของ ข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรอำเภอ บางระกำในภาพรวม

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ
(independent variables)

ปัจจัยส่วนบุคคล
- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- สถานภาพการสมรส
- อาชีพ
- รายได้ของครัวเรือน

ตัวแปรตาม
(dependent variable)

ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้าน
มั่นคงสุวรรณค์เมืองใหม่ ในด้านต่าง ๆ

1. ด้านการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สุวรรณค์เมืองใหม่
2. ด้านกระบวนการทางสังคมในโครงการบ้านมั่นคง สุวรรณค์เมืองใหม่
3. ด้านกายภาพของหมู่บ้าน ราคา ระบบการผ่อนชำระค่าน้ำค่าน้ำประปาและการค้าประกันการชำระค่าน้ำค่าน้ำประปาเพื่อซื้อบ้านในโครงการบ้านมั่นคง สุวรรณค์เมืองใหม่
4. ด้านการสนับสนุนของรัฐบาล สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลนครนครสวรรค์) และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเอกสารประกอบกับการวิจัยเชิงสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในโครงการบ้านมั่นคง สุวรรณค์เมืองใหม่ จังหวัดนครสวรรค์

ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยนี้ คือ ชาวบ้านในโครงการบ้านมั่นคง สุวรรณค์เมืองใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 189 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ชาวบ้านในโครงการบ้านมั่นคง สุวรรณค์เมืองใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 129 คน

ซึ่งได้จากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ยามาเน (Yamane, 1973) โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 การเลือกตัวอย่างใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งมีโครงสร้างเนื้อหา ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ จำนวนคนในครัวเรือน และรายได้ของครัวเรือน

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ ชาวบ้านในโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 129 คน เป็น

เพศหญิง ร้อยละ 53.5 เพศชายร้อยละ 46.5 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี ร้อยละ 31.8 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 45.0 มีคู่สมรส ร้อยละ 83.7 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 41.1 มีคนในครัวเรือนจำนวน 3 คน ร้อยละ 32.6 และมีรายได้ของครัวเรือนเดือนละ 20,001 – 25,000 บาท ร้อยละ 41.9

ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงสวรรค์เมืองใหม่

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่

ความพึงพอใจของชาวบ้าน	\bar{x}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.ด้านการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการดำเนินงานโครงการ	3.61	0.50	มาก	3
2.ด้านกระบวนการทางสังคมในโครงการ	3.68	0.46	มาก	2
3.ด้านกายภาพของหมู่บ้าน ราคาบ้าน ระบบการผ่อนชำระค่าน้ำประปา และการค้าประกันการชำระค่าน้ำประปา	3.61	0.38	มาก	3
4.ด้านการสนับสนุนของรัฐบาล พอช. เทศบาลนครนครสวรรค์ และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ	3.83	0.53	มาก	1
ความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวม	3.68	0.40	มาก	

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ พบว่า ระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนับสนุนของรัฐบาล พอช. เทศบาลนครนครสวรรค์ และ

หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือด้านกระบวนการสังคมในโครงการ ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 0.46) ด้านการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการดำเนินงานโครงการ ($\bar{x} = 3.61$, S.D. = 0.50) และด้านกายภาพของหมู่บ้าน ราคาบ้าน ระบบการผ่อนชำระค่าน้ำประปาและการค้าประกันการชำระค่าน้ำประปา ($\bar{x} = 3.61$, S.D. = 0.38) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงสวรรค์เมืองใหม่

ความพึงพอใจ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	อันดับ
-------------	-----------	------	-------	--------

รูปแบบ ขนาดและคุณภาพบ้านของท่านในโครงการ	3.88	0.37	มาก	1
ราคาบ้านที่ท่านซื้อในโครงการนี้	3.80	0.40	มาก	2
ระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา	3.41	0.62	มาก	4
ระบบกำจัดขยะ การรักษาความสะอาดและคุณภาพของสิ่งแวดล้อม	3.32	0.74	ปานกลาง	5
ระบบการผ่อนชำระค้ำดินสินเชื่อและการค้ำประกันการชำระค้ำดินสินเชื่อ	3.66	0.61	มาก	3
ความพึงพอใจในด้านกายภาพของหมู่บ้านฯลฯในภาพรวม	3.61	0.38	มาก	

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงสวรรค์เมืองใหม่ เฉพาะในด้านรูปแบบ ขนาด และคุณภาพ ระบบสาธารณูปโภคและระบบผ่อนชำระ พบว่าในภาพรวม ชาวบ้านมีความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 3.61$, S.D. = 0.38) เรื่องที่ชาวบ้านมีความพึงพอใจ

สูงสุด คือรูปแบบ ขนาดและคุณภาพบ้าน ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.37)

ส่วนเรื่องที่ชาวบ้านมีความพึงพอใจต่ำกว่าเรื่องอื่น ๆ คือ ระบบกำจัดขยะ การรักษาความสะอาดและคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ซึ่งชาวบ้านมีความพึงพอใจเพียงในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = 0.74)

ผลของการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานที่ 1

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	S.D.	t	2-tailed P-Value
ชาย	60	3.66	0.35	-0.739	0.461
หญิง	69	3.71	0.44		

จากตารางที่ 3 พบว่าค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ -0.739 และค่า P-Value เท่ากับ 0.461 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ 0.05 แสดงว่าเพศต่างกันไม่มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ผลของการทดสอบ ปฏิเสธสมมติฐานที่ 1 ดังนั้นสรุปได้ว่า ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ชาวบ้านในโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงสวรรค์เมืองใหม่ไม่แตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานที่ 2

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการ

บ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ความพึงพอใจ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
20 – 29 ปี	7	3.76	.146
30 – 39 ปี	20	3.53	.421
40 – 49 ปี	41	3.60	.465
50 – 59 ปี	30	3.70	.438
60 ปี ขึ้นไป	31	3.86	.179
รวม	129	3.68	.399

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	1.786	4	.446	2.962	.022
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	18.687	124	.151		
รวม	20.472	128			

จากตารางที่ 4 และตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่าชาวบ้านในกลุ่มอายุต่าง ๆ อย่างน้อย 1 กลุ่มอายุ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่แตกต่างกัน ($F = 2.962$ และ $sig = .022$) และจากการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ ของกลุ่มอายุต่าง ๆ โดยวิธี LSD พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านกลุ่มอายุต่าง ๆ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่คือ

คู่แรก ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านกลุ่มอายุ 30 – 39 ปี (ค่าเฉลี่ย = 3.53)

กับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านกลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป (ค่าเฉลี่ย = 3.86)

คู่ที่สอง ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านกลุ่มอายุ 40 – 49 ปี (ค่าเฉลี่ย = 3.60) กับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านกลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป (ค่าเฉลี่ย = 3.86)

ผลของการทดสอบ ยอมรับสมมติฐานที่ 2 ดังนั้นสรุปได้ว่าชาวบ้านในโครงการบ้านมั่นคงสวรรค์เมืองใหม่ซึ่งมีอายุ 30 – 39 ปี และ 40 -49 ปี มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่แตกต่างจากกลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบสมมติฐานที่ 3

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ประถมศึกษา	58	3.68	.42
มัธยมศึกษา/ปวช.	37	3.69	.34
อนุปริญญา/ปวส.	19	3.82	.24
ปริญญาตรี	9	3.94	.22
ไม่ได้เรียนหนังสือ	6	2.88	.11
รวม	129	3.68	.40

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4.911	4	1.228	9.782	.000
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	15.562	124	.125		
รวม	20.472	128			

จากตารางที่ 6 และตารางที่ 7 แสดงว่าชาวบ้านในกลุ่มระดับการศึกษาต่าง ๆ อย่างน้อย 1 กลุ่มระดับการศึกษา มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ แตกต่างกัน ($F = 9.782$ และ $sig = .000$) อย่างมีนัยสำคัญ และจากการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ ของกลุ่มระดับการศึกษาต่าง ๆ โดยวิธี LSD พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านกลุ่มระดับการศึกษาต่าง ๆ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 5 คู่คือ

คู่แรก ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 3.68) กับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของ

ชาวบ้าน ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย = 3.94)

คู่ที่สอง ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านซึ่งไม่ได้เรียนหนังสือ (ค่าเฉลี่ย = 2.88) กับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้าน ที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 3.68)

คู่ที่สาม ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านซึ่งไม่ได้เรียนหนังสือ (ค่าเฉลี่ย = 2.88) กับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. (ค่าเฉลี่ย = 3.69)

คู่ที่สี่ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านซึ่งไม่ได้เรียนหนังสือ (ค่าเฉลี่ย = 2.88) กับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. (ค่าเฉลี่ย = 3.82)

คู่มือ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านซึ่งไม่ได้เรียนหนังสือ (ค่าเฉลี่ย = 2.88) กับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย = 3.94)

ผลของการทดสอบ สรุปได้ว่า ชาวบ้านในโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบสมมติฐานที่ 4

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของชาวบ้าน ต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ จำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
โสด	8	3.61	.33
สมรส	108	3.70	.40
หม้าย	7	3.81	.36
แยกกันอยู่	4	3.16	.36
หย่าร้าง	2	3.70	.28
รวม	129	3.68	.40

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ จำแนกตามสถานภาพการสมรส

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	1.261	4	.315	2.034	.094
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	19.225	124	.155		
รวม	20.487	128			

จากตารางที่ 8 และตารางที่ 9 พบว่า สถานภาพการสมรสต่างกันไม่มีผลให้ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ต่างกัน (F = 2.034 และ sig = .094) อย่างมีนัยสำคัญ

ผลของการทดสอบ ปฏิเสธสมมติฐานที่ 4 ดังนั้นสรุปได้ว่า ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ชาวบ้านในโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ไม่แตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานที่ 5

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของชาวบ้านในโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ ต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ความพึงพอใจ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
รับจ้าง	53	3.57	.41
ค้าขาย	50	3.70	.44
ลูกจ้างของบริษัท/ร้านค้าเอกชน	24	3.92	.13
พนักงาน/ลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2	3.60	.14
รวม	129	3.68	.40

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2.097	3	.699	4.752	.004
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	18.389	125	.147		
รวม	20.487	128			

จากตารางที่ 10 และ ตารางที่ 11 แสดงว่าชาวบ้านในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ อย่างน้อย 1 กลุ่มอาชีพ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่แตกต่างกัน (F = 4.752 และ sig = .004) อย่างมีนัยสำคัญ และจากการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ ของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ โดยวิธี LSD พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ คือ

คู่แรก ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านที่ประกอบอาชีพรับจ้าง (ค่าเฉลี่ย = 3.57) กับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านที่ประกอบอาชีพลูกจ้างของบริษัท/ร้านค้าเอกชน (ค่าเฉลี่ย = 3.92)

คู่ที่สอง ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านที่ประกอบอาชีพค้าขาย (ค่าเฉลี่ย = 3.70) กับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของชาวบ้านที่ประกอบอาชีพลูกจ้างของบริษัท/ร้านค้าเอกชน (ค่าเฉลี่ย = 3.92)

ผลของการทดสอบ สรุปได้ว่า ชาวบ้านในโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ที่มีอาชีพรับจ้างและค้าขายมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงแตกต่างจากกลุ่มลูกจ้างบริษัทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของชาวบ้าน

ชาวบ้านซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. สภาพทางกายภาพของหมู่บ้าน

- บ้านมั่นคง แข็งแรง ไม่ต้องซ่อมแซม
บ่อย

- ได้บ้านที่มีระบบสาธารณสุขปลอดภัยขึ้น
- บ้านมีลักษณะถูกต้องตามหลัก

สุขอนามัย

- ได้บ้านที่มีสิ่งแวดล้อมดีขึ้น อากาศดี
ขึ้น อยู่สบายขึ้น

- บ้านในโครงการเป็นระเบียบ ดู
เรียบร้อย สะดุดตา

2. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านใน โครงการ

- เกิดการมีส่วนร่วมของชาวบ้านใน
ชุมชน

- มีเวทีของชาวบ้านในการแสดงความคิดเห็น

- ชาวบ้านกล้าคิดและกล้าแสดงความคิดเห็น

- ทำงานเป็นทีมและรับฟังความคิดเห็น
ของสมาชิกทุกคน

- สมาชิกของชุมชนได้มีส่วนร่วมในการ
ออกแบบที่อยู่อาศัย

3. ผลในด้านสังคมและเศรษฐกิจของ ชาวบ้านในโครงการ

- สมาชิกของชุมชนอยู่อย่างเอื้ออารีต่อ
กัน พี่พาทอาศัยกัน

- เกิดความสามัคคีของคนในชุมชน

- ชาวบ้านในโครงการมีความเป็นอยู่ที่ดี
ขึ้น ครอบครัวอบอุ่น

- สมาชิกในครัวเรือนได้ที่อยู่เป็นส่วนสัด

- การมีบ้านของตนเองทำให้ไม่ต้องเสีย
ค่าเช่าบ้านและลดรายจ่ายลงในหลายด้าน

- ชาวบ้านในชุมชนได้ที่อยู่อาศัยที่เป็น
หลักแหล่งถาวร มีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ดีขึ้น
และแน่นอน

4. ความรู้สึกของชาวบ้านที่มีต่อ โครงการบ้านมั่นคง

- ชอบมาก มีบ้านให้ลูกหลานได้อยู่
อย่างถาวร

- ได้บ้านที่ดีกว่าบ้านเดิม คุ่มค่า

- ได้บ้านแล้วรู้สึกภูมิใจที่ทำได้

- ทำให้ได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม

5. เรื่องที่ชาวบ้านในโครงการ เสนอแนะให้มีการปรับปรุง

ถึงแม้ชาวบ้านในโครงการมีความพึง
พอใจต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง
สวรรค์เมืองใหม่ในด้านต่าง ๆ ในระดับพึงพอใจ
มาก แต่มีบางเรื่องที่ชาวบ้านในโครงการ
เสนอแนะให้มีการปรับปรุง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- โครงการใช้เวลาดำเนินการนานเกินไป

- สถานที่ตั้งของโครงการอยู่ห่างไกล
จากแหล่งประกอบอาชีพมากเกินไป

- อยากให้ถนนและระบบน้ำประปาใน

โครงการดีขึ้น

- อยากได้ถนนคอนกรีต (ปัจจุบันถนน
ในโครงการเป็นถนนหินเกล็ด)

- อยากให้สมาชิกของโครงการทุกคน
เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
หมู่บ้านและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ
มากขึ้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่าชาวบ้านในโครงการ
บ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่มีความพึงพอใจต่อ
การดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมือง
ใหม่ ในภาพรวมในระดับพึงพอใจมาก และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วน
ร่วมของชาวบ้านในการดำเนินงานโครงการ
ด้านกระบวนการทางสังคมในโครงการ ด้าน
กายภาพของหมู่บ้าน ราคาบ้าน ระบบการค้ำ
ประกันสินเชื่อและการผ่อนชำระคืนสินเชื่อให้แก่
สหกรณ์ และด้านการสนับสนุนของรัฐบาล พอช.
เทศบาลนครนครสวรรค์ และหน่วยงานอื่น ๆ

ของรัฐ ปรากฏว่าชาวบ้านมีความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ยกเว้นเรื่องเดียวที่ชาวบ้านในโครงการมีความพึงพอใจเพียงในระดับปานกลาง คือ เรื่องระบบกำจัดขยะและการรักษาความสะอาดและคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในโครงการ

ผลการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของคุณสมสุข บุญญะบัญชา อดีตผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ในปัจจุบันเป็นประธานมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย ซึ่งได้กล่าวในการเสวนาเรื่องโครงการบ้านมั่นคง ที่คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2561 ความตอนหนึ่งว่า “ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการบ้านมั่นคง ธนาคารโลกเขาสามารถวัดในเชิงเศรษฐกิจได้ เช่น แต่เดิมชาวบ้านพวกนี้ไม่มีสมบัติอะไร เป็นคนที่อยู่ในสลัม มีแต่หนี้ แต่เมื่อมีโครงการบ้านมั่นคง อย่างน้อยเขาก็เป็นเจ้าของทรัพย์สินราคา 500,000 บาท ซึ่งเป็นราคาที่ซื้อขายกันในท้องตลาด ผลกระทบในเชิงเศรษฐกิจนี้มันตีค่าได้และมีผลกระทบไปถึงรายได้รายจ่ายของเขาด้วย เมื่อก่อนอยู่สลัมอยู่ฟรี แต่พอเข้าร่วมโครงการ ต้องผ่อนคืนเงินกู้เพื่อซื้อที่ดินซื้อบ้านเป็นเวลาอย่างน้อย 15 ปี ต้องหารายได้มาจ่าย เดือนละ 2,000 บาท แต่เขาก็จ่ายกันได้ พวกที่อยู่สลัมแบบนี้เมื่อก่อนไปขางานทำไม่ได้ เพราะไม่มีหัวนอนปลายเท้า แต่ว่าตอนนี้มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง มีสถานะใหม่แล้ว หางานทำได้ ทำให้มีรายได้ ชาวบ้านที่อยู่ในโครงการบ้านมั่นคงจำนวนมากบอกว่ารายได้ของเขาเพิ่มขึ้น อันนี้เป็นความจริงของโครงการบ้านมั่นคง สิ่งนี้เปลี่ยนเป็นมากกว่าการมีบ้าน บางคนกลายเป็นคนชั้นกลางขึ้นมาได้ พอเราไปเยี่ยมเขาแต่ละทีพบว่าเขามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น ตรงนี้เป็นสิ่งที่เราวัดได้ว่าเขาดีขึ้นหรือเปล่า มันเป็นเรื่อง

มหัศจรรย์ จากคนที่ไม่มียอะไรเลย เรียกได้ว่าติดลบเลย พอทำโครงการนี้ ก็เปลี่ยนไปเลย” (Boonyabunchar & Bhramkaw, 2562)

นอกจากนี้ชาวบ้านหลายรายได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในโครงการมีความพึงพอใจมากต่อการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ เช่น

- ชาวบ้านในโครงการได้ที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งถาวร มีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ดีขึ้นและแน่นอน

- ชาวบ้านในโครงการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ครอบครัวอบอุ่น

- สมาชิกในครัวเรือนได้ที่อยู่แยกเป็นส่วนสัดส่วน

- การมีบ้านของตนเองทำให้ไม่ต้องเสียค่าเช่าบ้านและลดรายจ่ายลงในหลายด้าน

- สมาชิกของชุมชนอยู่อย่างเอื้ออารีต่อกัน พึ่งพาอาศัยกัน

- เกิดความสามัคคีของคนในชุมชน

- เป็นสังคมที่มีคุณภาพ ชาวบ้านมีสุขภาพจิตที่แจ่มใส

- ชอบมาก มีบ้านให้ลูกหลานได้อยู่อย่างถาวร

- ได้บ้านแล้วรู้สึกภูมิใจที่ทำได้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่าโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ก่อให้เกิดคุณประโยชน์อย่างมากแก่ชาวบ้านในโครงการ ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน มีผลให้ชาวบ้านในโครงการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการทุกด้านในระดับพึงพอใจมากที่สุด ยกเว้นเรื่องเดียวที่ชาวบ้านในโครงการมีความพึงพอใจเพียงในระดับปานกลาง คือ เรื่องระบบกำจัดขยะและการรักษาความสะอาดและ

คุณภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ รวมทั้งโครงการบ้านมั่นคงแห่งอื่น ๆ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการชุมชนบ้านมั่นคง สวรรค์เมืองใหม่ควรปรับปรุงระบบกำจัดขยะ และการรักษาความสะอาดและคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และควรประสานงานกับเทศบาลนครสวรรค์ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงถนนในหมู่บ้าน ระบบน้ำประปา การกำจัดขยะ และการรักษาความสะอาดและคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ดีขึ้น

2. เนื่องจากโครงการบ้านมั่นคง ก่อให้เกิดคุณประโยชน์อย่างมากแก่ชาวบ้านใน

โครงการทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน ดังนั้นรัฐบาลจึงควรเพิ่มเงินงบประมาณสนับสนุนให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จัดทำและดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนบ้านมั่นคงในการรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม
2. แนวทางการพัฒนาชุมชนบ้านมั่นคงเพื่อรองรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย

References

- Boonyabunchar, S., & Bhramkaw, P. (2562). Baan Mankong housing project: Housing project that gives something more than the house. *Social Science and Humanities Journal*, 45(1), 1-17.
- Janchang, S. (2550). *Satisfaction in reengineering of administrative structure of Royal Thai police of the police officers in Bangragum Provincial Police Station, Pitsanulok Province* [Unpublished research report]. National Institute of Development Administration.
- Likert, R. (1967). The method of constructing attitude scale. In Fishbein, M. (Ed.) *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90 – 95). Wiley & Son.
- Mullins, L. J. (1985). *Management and organizational behavior*. Pitman Publishing Limited.
- Nakorn Sawan City Network. (2565). *Baan Mankong Sawan Muang Mai Housing Project, Muang District, Nakorn Sawan Province*.
<https://m.facebook.com/profile.php?id=737670366366978>
- Panit, J. (2550). *Satisfaction with welfare benefits of employees of Thai Airways Public Company: A study on the department of personnel development and administration* [Unpublished research report]. National institute of development administration.

- Panitchagul, P. (2543). *Satisfaction of people with the administration: A case study at Pattanee Town Municipality* [Unpublished research report]. National Institute of Development Administration.
- Punpakdee, C. (2546). *Satisfaction with occupational progress of non-commissioned police officers in the Provincial Police School 7* [Unpublished master's thesis]. Thammasat University.
- Shelly, M. W. (1975). *Responding to social change*. Hutchison Press Inc.
- Vroom, V. H. (1964). *Work and motivation*. John Wiley & Sons Inc.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper & Row.